

Rickul/Nuckö Hembygdsförenings Medlemsblad

Nr 1 Mars 2006 Årgång 14

Spinrocksmakaren ("Rockdislarn") Johan Klingberg i Bergsby framför sitt hus. I bakgrunden hans verkstad med vindsnurrar.

Rickul/Nuckö Hembygdsförening

Adress Rickul/Nuckö Hembygdsförening
c/o Brita Wiberg, Viktoriavägen 39,
125 34 Älvsjö

PlusGiro 55 68 81 - 1

E-post hembygdsforeningen@home.se

Webbplats <http://hem.passagen.se/rnhem>

Ansvarig utgivare Göte Brunberg.

Redaktion Informationskommittén (Göte Brunberg, Inger Nemeth och Eva Heyman).

Tryckt av BG butiken, Stockholm.

Medlemsavgift 150:-, ungdomsmedlem (t.o.m. 25 år) 50:-.

Annonser 1/1 sida 1200:-, 1/2 sida 700:-, 1/4 sida 400:-, 1/8 sida 250:-.

Nästa manusstopp den 1 maj 2006.

Styrelse

Ordförande

Sture Koinberg (Roslep), Odelbergsvägen 74,
122 37 Enskede, tfn 08-659 69 81,
e-post sture.koinberg@koinberg.se

Sekreterare

Brita Wiberg (Ölbäck), Viktoriavägen 39,
125 34 Älvsjö, tfn 08-99 32 26,
e-post b.wiberg@swipnet.se

Kassör

Gundel Stenberg (Ölbäck), Helsingörsgatan 18,
1tr, 164 44 Kista, tfn 08-752 60 22,
e-post gundel.stenberg@bredband.net

Övriga ordinarie ledamöter

Bertil Nyman (Gutanäs), Blockvägen 5,
175 40 Järfälla, tfn/fax 08-580 370 49,
e-post b.b.nyman@swipnet.se

Anders Peedu (Enby), Krassevägen 3,
169 33 Solna, tfn 08-27 03 06,
e-post anders.peedu@se.flextronics.com

Anne Schönberg (Spithamn), Inteckningsv. 50,
129 31 Hägersten, tfn 08-744 24 54,
e-post anne.schonberg@jm.se

Gunvor Strömbom (Ölbäck), Svinkeln,
155 91 Nykvarn, tfn 08-552 451 45.

Föreningens ändamål

(citat ur stadgarna paragraf 2)

"Föreningen skall värna om och levandegöra det estlandssvenska kulturarvet från Estland och Sverige, både i bevarandet av historien, nuet och utvecklingen framåt, genom att

- främja kulturella, konstnärliga, musikaliska och litterära intressen såväl i Estland som i Sverige.
- vara kontaktorgan för Rickul/Nucköborna i Sverige, samt informationsorgan i Sverige och Estland.
- i möjligaste mån försöka behålla och vårda den gamla hantverkstraditionen och bebyggelsen i vår egen svenskort.
- vara behjälplig vid reseevenemang till vår hembygd.
- bibringa våra yngsta och ungdomar de traditioner vi själva mottagit och bevarat, samt idka annan härmed förenlig verksamhet."

Innehåll

Ordföranden har ordet	3
Återuppbyggnaden av Rosleps kapell	4
Till minne av Erling Lemberg	5
Inbetalning av medlemsavgiften	5
Utskick av Medlemsbladet	5
Rabatt på resor med Tallink	5
Viktigt om EVP-papperen!	5
Nyheter från Nuckö kommun	6
Framsidesbilden	7
Medlem nr 1 000	7
Beskattning av svensk pension vid bosättning i Estland	7
Inbetalning av markskatt år 2006	8
Information från Västra Kustens Skogsägare	9
En konflikt mellan estlandssvenska organisationer	10
Estlandssvenskarna som nationell minoritet - Kulturautonomi	11
Björnar i Rickul	12
Vem tillvaratar estlandssvenskarnas intressen?	13
Nyheter från Aibolands museum	15
SOV:s kalendarium våren 2006	15
Annonser	16

Ordföranden har ordet

Sture Koinberg

Arbetet i föreningen fick en blyxtstart på det nya året. Anledningen var att en inbjudan inkommit till föreningen från Svenska Ambassaden i Tallinn där ett möte skulle hållas mellan estlandssvenska föreningar och estniska myndigheter den 9 januari.

Att med så kort varsel få information beträffande mötets syfte visade sig ogörligt. Undertecknad åtog sig uppgiften att åka över till mötet för att få information. De flesta av de estlandssvenska föreningarna var närvarande vid mötet. Där deltog även representanter för Estlands kulturministerium och befolkningsministerium samt länsstyrelsen i Läänemaa.

Det visade sig att ett möte med de estlandssvenska föreningarna hade planerats ske under våren men nu påskyndats av ett brev från Göran Hoppe, ordförande i Svenska Odlingens Vänner (SOV) och Stiftelsen Aibolands Museum. Brevet var riktat till Estlands kulturminister och befolkningsminister samt landshövdingen i Läänemaa. Det innehöll kritik av proceduren vid valet av museichef för Aibolands museum och museichefens sätt att sköta sitt arbete. Till brevet hade medsänts en lista över alla estlandssvenska föreningar i Sverige och brevet var skrivet i en sådan form att det såg ut som en gemensam aktion från föreningarna.

Brevet upprörde känslorna, inte bara i Estland utan även bland hembygdsföreningarna i Sverige. Vi i Rickul/Nuckö Hembygdsförening stod med på listan utan att vi hade blivit tillfrågade och därför heller inte hade fattat något formellt beslut i frågan. Vi hade inte ens blivit informerade om att brevet skulle skickas.

En fråga som togs upp i brevet var bildandet av en ny stiftelse, som skulle vara ansvarig för den framtida verksamheten på Aibolands museum. Stiftelsen Aibolands Museum var tänkt att ingå som en part i den nya stiftelsen. På mötet på ambassaden beslutades att en arbetsgrupp under ledning av länsstyrelsen i Läänemaa skulle undersöka förutsättningarna för den nya stiftelsen. Därvid visade det sig att museibyggnaden med tillhörande mark inte tillhör Stiftelsen Aibolands Museum. Den donation av huset och marken till stiftelsen, som skulle ha skett år 1997, blev aldrig genomförd.

En fråga som har kommit upp i detta sammanhang är den mark i närheten av museet, som stiftelsen köpte i februari 2005 för det planerade "Estlandssvenskarnas hus". Det verkar som att de ekonomiska förutsättningarna inte finns för att projektet skall kunna fullföljas, varför man undersöker möjligheten att avveckla engagemanget i det inköpta markstycket. Den avtalade köpesumman, 3 miljoner EEK, är ännu inte erlagd.

Rickul/Nuckö Hembygdsförening är en av de föreningar som bildade Stiftelsen Aibolands Museum. Föreningens styrelse försöker nu klarlägga situationen och kommer därefter, tillsammans med övriga berörda

föreningar, att ta beslut om hur vi skall agera. Därefter måste stiftelsens styrelse fatta ett beslut i frågan.

Det har även hettat till i frågan om vilken förening som kan göra anspråk på att representera estlandssvenskarna. Detta har aktualiserats i samband med att föreningen SOV i Estland har ansökt om att svenskarna i Estland åter skall bli förklarade som nationell minoritet. Ordföranden, vice ordföranden och två före detta ordföranden i svenska SOV har sänt ett brev till SOV:s medlemmar, där man hävdar att SOV i Estland i och med detta gör anspråk på att även representera de i Sverige bosatta estlandssvenskarna.

Hembygdsföreningen engagerar sig i vanliga fall inte i frågor av denna art, men det är viktigt för våra medlemmar att den blir belyst från alla sidor. Vi har därför i detta nummer av Medlemsbladet tagit in en artikel om SOV i Estland och kulturautonomi, skriven av SOV i Estlands ordförande Uile Kärk-Remes, och två artiklar med kommentarer till det utsända brevet av SOV:s förre ordförande Sven Salin och Medlemsbladets redaktör Göte Brunberg.

Aibolands museum och kulturautonomi kommer säkerligen att diskuteras vid nästa möte på Svenska Ambassaden i Tallinn den 3 april. Representanter från vår förening kommer att närvara även vid detta möte. Frågorna kommer dessförinnan att diskuteras vid ett förmöte i Stockholm den 23 mars.

En annan viktig sak som inträffat under vintern är oljeutsläppet utanför våra kuster i Estland. Oljan tycks i första hand ha skadat fågellivet. Stränderna i Rickul/Nucköområdet tycks vara relativt oskadda enligt preliminära besked från kommunen.

Återuppbyggnaden av Rosleps kapell fortskrider planenligt. Vi gläds åt att Kalmar pastorat har skänkt en fin orgel till kapellet.

Framtidsgruppen har ett samarbete med skolorna i Birkas, där eleverna har skrivit uppsatser om bygden. Några elever med lärare kommer att besöka vår förening i början av maj. Då kommer vi att anordna en träff, där ni får möjlighet att diskutera med eleverna. Se annonsens i detta nummer av Medlemsbladet.

I år har vi tänkt dela upp årsmötet i två delar: de formella årsmötesförhandlingarna och ett informationsmöte. Jag är glad över att Nuckös kommundirektör Ülo Kalm kommer till årsmötet och kan informera om vad som sker, och kommer att ske, i kommunen. Ülo har förresten för sin långvariga tjänsteutövning fått Estlands presidents hedersbetygelse "Vita stjärnan av IV klassen". Vi gratulerar Ülo.

Det är glädjande att så många nya medlemmar har anmält sig att föreningens medlemsantal nu har passerat tusenstrecket. Att vi har blivit en så stor förening gör det ännu viktigare att många fler än nu engagerar sig aktivt i föreningens verksamhet.

Återuppbyggnaden av Rosleps kapell

Anne Schönberg, Byggnadskommittén

Återuppbyggnaden av Rosleps kapell fortsätter enligt planerna. För närvarande pågår arbeten med kapellets plåttak. Tornets takkonstruktion är klar och finns på plats. I vår planerar kommunen påbörja byggnadsarbetena med tornet och att lyfta takkonstruktionen på plats.

Kapellets inredning ritas av arkitekten Tiiu Lõhmus. Hon har tagit fram ett första program över hur inredningen ska se ut. Kommunen har skickat ut en anbudsförfrågan till tre olika byggherrar som avser byggnation av inredningen. Anbudet skall vara kommande tillhanda i början av mars.

På initiativ av S:t Johannes församling i Kalmar har Kalmar pastorat skänkt en fin orgel till kapellet. Orgeln, som är byggd av Mårtenssons Orgelfabrik i Lund 1955, stod ursprungligen i Kalmar slottskyrka. De senaste åren har den stått i Lyckhems församlingshem, som nu skall läggas ned. Orgeln har två manuser och pedal med tillsammans cirka 500 pipor. Orgelmästaren Toomas Mäeväli har nyligen hämtat orgeln till Estland och kommer, om så behövs, att utföra erforderliga renoveringsarbeten. Det är planerat att placera orgeln nere vid altaret.

I tillägg till orgeln har S:t Johannes församling även skänkt altare, altarduk, altartavla, predik-

Kapellet med takkonstruktionen för tornet.

Foto: Ülo Kalm

stol/pulpet, kormatta, psalmtavla och åtta takarmaturer. Hur mycket av detta som kommer att hamna i kapellet är ännu inte bestämt.

Konung Gustaf VI Adolfs fond för svensk kultur har skänkt ytterligare 75 000 SEK till Rosleps kapell. Dessa pengar kommer att användas till den eventuella renoveringen av orgeln och till inredningsarbeten och inredningsdetaljer i kapellet.

På Historiska Museet i Stockholm förvaras föremål som tidigare fanns i kapellet och som fördes över till Sverige 1944. Nuckö kommun har för avsikt att ansöka om att föremålen återlämnas till kapellet.

Orgeln som har skänkts till Rosleps kapell.

Foto: Anita Titus

Påminnelse!

Byombudsmöte torsdagen den 16 mars kl. 18.00.

Pubafton med Rickul/Nuckö Hembygdsförening som värdar fredagen den 17 mars kl. 18.00.

Årsmötet 2006

Hembygdsföreningens årsmöte hålls **lördagen den 1 april kl. 13.00** i Filadelfiakyrkans 500-sal, Rörstrandsgatan 5, Stockholm (nära S:t Eriksplans tunnelbanestation).

Efter årsmötet blir det ett informationsmöte, där bland annat Nuckös kommundirektör Ülo Kalm kommer att informera om aktuella frågor i kommunen.

Se bifogad kallelse.

Välkomna!

Till minne av Erling Lemberg

Sven G Frejman

Erling Lemberg, född i Enby 1931, avled den 27 januari. Han har under många år varit engagerad i vår hembygdsförening, bland annat som ordförande i valberedningen.

Med sin kunskap om hembygden var han till stor hjälp för hembygdsföreningen, särskilt vid återlämnandet av våra marker. Han var initiativrik, skapande och mån om att bistå med hjälp till Nuckö kommun. Vi minns hans bok, "Hur orättvisa ödets gudinnor kan vara, en Enbypojkes berättelse". Alla pengar som han fick in för denna bok gick oavkortat till inköp av en skolbuss

till Nuckö kommun.

Vi som har läst Erlings bok kan följa honom i hela hans spännande livshistoria, från det att han var ung pojke i Enby till att han efter stor strävan blev framgångsrik ICA-handlare i Stockholm. Hans berättelse är ett värdefullt tidsdokument.

Erling ställde alltid upp när man behövde hjälp. Vi saknar Erling och tackar honom för det stora arbete han har bestått föreningen med.

Inbetalning av medlemsavgiften

Den 1 mars hade fortfarande många av förra årets medlemmar inte betalt medlemsavgiften för år 2006. Vi hoppas att detta beror på att ni har glömt att betala in avgiften och inte att ni har tänkt avbryta medlemskapet. Vi sänder er därför ett nytt inbetalningskort med detta nummer av Medlemsbladet. För att inte utskicket skall överskrida portogränsen 100 g har vi blivit tvungna att utelämna medlemsförteckningen.

Utskick av Medlemsbladet

För att spara tryck- och portokostnader för föreningen gör vi så att om det finns två eller flera medlemmar på samma adress, så skickar vi ändå bara ut ett exemplar av Medlemsbladet. Om du vill ha ett eget exemplar, skicka då ett mejl till hembygdsforeningen@home.se eller ring till Inger Nemeth, tfn 08-608 11 14.

Rabatt på resor med Tallink

Den rabatt som Hembygdsföreningens medlemmar får under år 2006 på resor med Tallinks färjor är nu klar:

- Under lågsäsong (1/1 - 30/6 och 18/8 - 31/12) är rabatten 30 procent på ordinarie pris.
- Under högsäsong (1/7 - 17/8) är rabatten 10 procent.

Rabatten gäller för reguljärresor, kryssningar och biltransporter (dock inte vid specialerbjudanden). Den gäller heller inte för lyxhytter, sviter eller måltider.

Samma villkor gäller som under 2005, nämligen:

- Rabatten gäller medlemmen personligen samt minderåriga barn och barnbarn (t.o.m. 17 år) i samma hytt. För att övriga familjemedlemmar skall få rabatt krävs personligt medlemskap.
- Betalning av resan ska vara Tallink tillhanda senast det datum som finns angivet på bokningsbekräftelsen.
- Bokningskoden Guest ID skall anges vid bokningstillfället.

För övrig information, se annonsen för Tallink i detta nummer av Medlemsbladet.

OBS! För att informera Tallink om nya medlemmar (och gamla som ännu inte har betalt årets medlemsavgift) har vi tänkt sända en uppdatering av medlemsförteckningen den första i varje månad. Tänk därför på att betala medlemsavgiften i god tid innan du har tänkt beställa biljetter!

Viktigt om EVP-papperen!

Den 4 januari trädde den förändrade lag, som reglerar utfärdandet och användandet av privatiseringspapperen ("EVP-papperen") i kraft.

Slutdatumet för användandet av EVP-papperen är den 31 december 2006. Värdepapper som inte har använts till dess, ersätts av den estniska staten till innehavaren eller dennes arvingar i kontanter med värdepapperets nominella värde. Belopp på upp till 3 000 EEK betalas in på innehavarens bankkonto som engångsbetalning under år 2007. Belopp som är större än 3 000 EEK betalas in på innehavarens bankkonto i flera lika stora delar under fem år från och med år 2007.

Värdepapper med ett nominellt värde under 250 EEK kommer inte att ersättas.

Ansökan om ersättning skall lämnas in till den kontoförande banken senast den 1 juli 2007. Om ansökan inte lämnas in i tid kommer värdepapperet inte att ersättas. I undantagsfall kan finansministern godkänna en sent inkommen anmälan, men det skall finnas vägande skäl för detta.

Nyheter från Nuckö kommun

Susanne Westerman och Raul Targamaa, Lagar, föreskrifter och förordningar

Många av Medlemsbladets läsare äger mark i Estland, besöker landet under kortare eller längre resor. Våra och våra släktingars hembygd har kommit närmare oss. Vad som händer och sker i Nuckö kommun idag är därför av stort intresse och en angelägenhet för många.

Ett sätt att få information är att besöka Nuckö kommuns hemsida www.noavv.ee på Internet. Hembygdsföreningen har bekostat översättning till svenska av ett antal sidor, men det mesta av informationen är fortfarande på estniska. Det är heller inte alla som har möjlighet att söka information via Internet. För att så många som möjligt skall få möjlighet att veta vad som händer i Nuckö kommun idag tänker vi därför fortsättningsvis försöka att kontinuerligt bevaka kommunens hemsida, plocka ut det mest relevanta och göra en sammanfattning i Medlemsbladet.

Ett litet påpekande måste dock göras. I den estniska texten används många gånger svåra och sällan förekommande uttryck. Vi försöker att skriva det enklare, men samtidigt måste vi behålla vissa uttryck för att inte innehållet skall missförstås.

Vår förhoppning är att ni skall finna denna information intressant och efter denna inledning följer nedan den senaste informationen.

Avfallshantering

Nuckö kommunstyrelse har tillsammans med Oru kommunstyrelse startat ett arbete för att sammanställa ett program för avfallshanteringen. Samtidigt görs en värdering hur hela programmet kommer att påverka miljön. I och med att Nuckö kommun och Oru kommun har en gemensam avfallshantering, har man valt att sammanställa ett gemensamt program som ger utvecklingsriktlinjer för de kommande åren. Intresserade kan ta del av programmet på kommunkontoret (kontaktperson Marika Meister) eller på kommunens hemsida www.noavv.ee.

Ändrad jordreforms lag

Den 27 november 2005 trädde den ändrade jordreforms lagen i kraft. Den nya lagen fastställer slutdatum för återlämnandet av mark och för möjligheten att förvärva mark till sina byggnader. Medan återlämnandet av mark är avslutad, har många fastighetsägare ännu inte köpt ut mark till sina byggnader. Bakgrun-

den till detta är att efter sovjetunionens sönderfall tilläts landets invånare att köpa industri- och andra byggnader för privat bruk, t ex för att starta egna företag m.m. Det krävdes dock inte att man samtidigt skulle köpa ut mark från staten till sina byggnader. Nu har det blivit bråttom med det och därför sänder kommunstyrelsen ut egna förslag om gränsdragningen runt dessa byggnader. Vidare har fastighetsägare tre månader på sig att beställa mätningar, antingen från kommunstyrelsen eller från lantmätaren. Om man redan har mark runt sina byggnader som är registrerade i fastighetsregistret, men ännu inte har skrivit på köpekontraktet, skall man snarast möjligt kontakta Länsstyrelsens Jordavdelning i Haapsal (Haapsalu Ehte tän. 9). Köpekontraktet måste vara undertecknat senast den 26 juni 2006.

Den nya lagen ger också möjlighet för fastighetsägaren att köpa ytterligare mark av staten, om statens mark gränsar till en privat fastighet och där det inte finns möjlighet att bilda en fristående fastighet. Denna fråga kan vara särskilt intressant för fastighetsägare som äger strandtomter och där marken under åren "vuxit till" på grund av landhöjningen. I dagens läge är det inte helt klart hur man juridiskt skall hantera alla dessa frågor eftersom motsvarande praxis saknas. Man kan lämna in ansökningar till kommunstyrelsen för att köpa sådan mark fram till den 1 juni 2006. Mer information kan man få från kommunkontoret i Nuckö (kontaktperson Marika Meister).

Temaplanering för strandområdena

Nuckö kommunfullmäktige antog vid möte den 13 januari 2006 beslut nr 18 "Antagande och offentliggörande av temaplanering för Nuckö kommuns strandområden". Avsikten med temaplaneringen är att förutse möjliga miljöförändringar inom strandområdena och att i tid ingripa mot den påverkan som uppstår som en följd av dessa. Temaplaneringen preciserar utsträckningen av zonen med byggförbud samt rent allmänt villkoren för markanvändning och byggande. Byggförbudszonen kan utökas eller minskas mot bakgrund av en rad faktorer.

De kustområden som berörs av temaplaneringen är följande:

- I Rickulområdet från markenheten Sips fram till det område som enligt generalplanen är belagt med byggförbud.
- I Harga-Gutanäs-Pasklepområdet från Ogernakanalen fram till presidentens sommarresidens.
- I Enby-Österby-Skätanäsområdet från presidentens sommarresidens fram till Skätanäs diket (gränsen till Silma naturskyddsområde).

En offentlig utställning av kommunens planerade temaplanering har anordnats i Nuckö kommunhus i

Birkas under perioden 10 februari-10 mars 2006. Sakintresserade hade under denna tid möjlighet att framföra skriftliga förslag eller grundade invändningar avseende planeringen. Under en månad efter den offentliga utställningen av temaplaneringen sker en offentlig diskussion om dess resultat.

Nuckö kommun har i brev till i Sverige bosatta berörda markägare informerat om temaplaneringen och utställningen. Rickul/Nuckö Hembygdsförening har fått ett exemplar av temaplaneringen med tillhörande kartor. Informationskommittén anordnade den 28 februari ett informationsmöte på Roslagsgatan 57, till vilket cirka 40 intresserade markägare mötte upp.

Internetförbindelse

Teleoperatören Elion AS kommer att inom ramen för projektet KÜLATEE 3 anordna möjlighet till Internetförbindelse även i de avlägsna delarna av kommunen. I oktober i år skall 90 procent av dem som önskar det ha fått Internetförbindelse. Anslutningsavgiften är 1 000 EEK och månadsavgiften 300-500 EEK (beroende av hastigheten). Det tillkommer även en avgift för att köpa eller hyra utrustningen. Om det är någon som är intresserad (och som inte redan har meddelat detta), ta så fort som möjligt kontakt med Marika Meister, tfn +372 47 24354, e-post marika.meister@noavv.ee.

Befolkningsantalet i byarna

Nuckö kommuns invånarantal har ökat även under 2005. I byarna finns följande antal invånare:

By	1/1 2005	1/1 2006
Bergsby	21	21
Birkas	249	254
Dirslätt	19	17
Derhamn	20	20
Enby	31	29
Gambyn	14	12
Gutanäs	14	13
Harga	36	40
Hosby	32	30
Höbring	17	17
Klottorp	17	13
Lyckholm	22	21
Odenholm	2	2
Pasklep	77	77
Persåker	26	25
Rickul	24	24
Roslep	38	41
Skåtanäs	19	19
Spithamn	9	12
Sutlep	152	152
Ölbäck	34	38
Österby	37	41
Totalt	910	918

Framsidesbilden

"Rockdislarn" Johan Klingberg (1863-1943), boende i Bergsby, var spinnrockmakare och organist i Rosleps kapell.

Sven Danell har i sin bok "Guldstrand" givit en målade och humoristisk beskrivning av Klingberg som organist. Om yrkesmannen Rockdislarn skriver Danell: "I vardagslag voro svarvstol och hyvelbänk de instrument som dislarn trakterade, även detta med god både musikalisk och annan verkan. Svarvstolen drevs av en av honom själv gjord vindmotor med vingar av trä. När denna stora vindleka spelade på toppen av sin lappkåtsliknande underbyggnad visste man att dislarn var i verksamhet. Hans spinnrockar, de berömda 'Bergsby rockar', voro för sin gedigenhet och skönhet eftertraktade långt över svenskbygdens gränser, och när det var gott slädföre om vintrarna kunde hela karavaner av hästar och slädar med estnisktalande körsvenner från långt bortom Növa skocka sig kring dislarns verkstad för att avhämta beställda spinnrockar".

Medlem nr 1 000!

Hembygdsföreningen har nu över tusen medlemmar. Medlem nr 1 000 blev Elisabet Brunberg, dotter till Einar Brunberg från Roslep Ensko.

Elisabet har tidigare bara gjort ett besök över dagen i Roslep, men i sommar skall hon, tillsammans med föräldrar och syskon, göra ett längre besök i

vår hemtrakt.

Elisabet får årsavgiften för 2007 betald och ett exemplar av boken Guldstrand.

Beskattning av svensk pension vid bosättning i Estland

Enligt skatteavtal mellan Sverige och Estland skall all pension och livränta, som betalas från Sverige till person som är bosatt i Estland, beskattas i Sverige. Skattesatsen är 25 procent på den del av den årliga pensionen, som ligger ovanför ett prisbasbelopp (för år 2006 är detta 39 700 kr). Eftersom pensionärer inte betalar någon skatt i Estland blir detta den totala skatten på den svenska pensionen.

Ett räkneexempel: en person som har en pension av 150 000 kr per år och är bosatt i Sverige på en ort med en kommunal skattesats av 32 procent betalar 39 648 kr i svensk skatt. Om personen är bosatt i Estland blir istället skatten 27 575 kr, dvs. 12 073 kr lägre.

Inbetalning av markskatt år 2006

Göte Brunberg

Markskattebeskedet ("maksu teade") för år 2006 har nu börjat sändas ut från skattemyndigheten Maksu- ja Tolliamet i Tallinn. Markvärdena och procentsatserna har inte ändrats i Nuckö kommun, varför skattebeloppet skall vara detsamma som förra året.

Observera att vid inbetalning av markskatten för detta år måste man ta hänsyn till om man har en gammal skuld. Man måste också, vid inbetalning via bank i Sverige, ta hänsyn till att en del av det inbetalda beloppet går bort i förmedlingsavgift i inblandade banker.

Uppgifter på skattebeskedet

Något skattebesked för år 2006 har inte varit tillgängligt när detta skrivs, men enligt uppgift skall inte utformningen ha ändrats från förra året.

Den intressanta delen av skattebeskedet är det inramade fältet i mitten på den första sidan och det som står på raderna under fältet.

I det inramade fältet står hur mycket markskatt som totalt skall betalas under året (under rubriken "Kokku") och hur mycket som skall vara inbetalt (= finnas på markskattekontot) vid de tre betalningstillfällena 15 april, 15 juli och 15 oktober.

På raden under fältet som börjar med "Teade maamaksu ..." står översatt "Besked om markskatteöverskott eller -skuld den <datum>:"

På de två följande raderna står behållningen eller skulden för de två konton som finns för varje markskattebetalare: markskattekontot och räntekontot. Om det på den första raden står "Maamaksu enammaks <belopp> kr" betyder det att det finns ett överskott på kontot med det angivna beloppet. Om det däremot står "Maamaksu võlg <belopp> kr" finns det en skuld med det angivna beloppet. På motsvarande sätt innebär texten "Intresse enammaks ..." att det finns ett överskott på räntekontot och "Intresse võlg ..." att det finns en skuld.

Inbetalning av markskatten

Inbetalning skall ske till de konton i SEB Eesti Ühispank eller Hansapank som står angivna i nästa inramade fält (raden som börjar med "Maks tasutakse ..."). Vid inbetalning måste man även ange det nummer ("viitenumber") som visas på den tredje raden i fältet. Det är detta nummer som är unikt för varje markskattebetalare. Observera att det finns två nummer: det första används vid inbetalning till markskattekontot och det andra vid inbetalning till räntekontot. Normalt är det numret till markskattekontot som skall anges.

Vid vart och ett av de tre betalningstillfällena måste man betala in så mycket till skattekontot att det inte kvarstår någon resterande skuld. Om man redan har ett överskott på markskattekontot kan man utnyttja det till

att betala in mindre skatt detta år eller, om överskottet är större än det totala beloppet för året, genom att inte göra någon ny inbetalning.

Vid för sen inbetalning utgår en ränta av 0,06 procent per dag. Många gör ju på så sätt att de betalar för hela året när de besöker Estland någon gång på sommaren. Tyvärr får man då inte någon plusränta för att man har betalt in större delen av beloppet i förskott, utan det blir en ränteskuld för den del som skulle ha varit betald den 15 april (och kanske den 15 juli).

Reglering av skuld på kontona

Räntan vid skuld på markskattekontot, 0,06 procent per dag, blir ca 22 procent per år! Det lönar sig alltså i längden att reglera en skatteskuld genom att göra en inbetalning till markskattekontot så att det inte kvarstår någon skuld.

Förskotts-inbetalning

Om man tycker att det är besvärligt och, speciellt med tanke på de dyra avgifterna till bankerna, kostsamt att betala skatten varje år kan man göra förskotts-inbetalning till grundskattekontot för ett antal år framåt. Via skattebeskedet får man varje år information om saldot på kontot och vet då när det är dags att göra en ny inbetalning.

Inbetalning via svensk bank

Om man ändå har tänkt resa till Estland i år (eller kan lämna uppdrag till någon som skall göra det), är det billigaste sättet att betala in markskatten att göra det på något av SEB Eesti Ühispanks eller Hansapanks kontor.

Vid inbetalning av markskatten via en bank i Sverige måste man ta hänsyn till att SEB Eesti Ühispank och Hansapank drar en förmedlingsavgift från det inbetalda beloppet. Avgiftens storlek är beroende av om pengarna flyter in till den estniska banken i EEK eller i annan valuta (t.ex. SEK). Om pengarna flyter in i EEK drar man enligt uppgift 30 EEK och om de flyter in i annan valuta 90 EEK. Eftersom uppgifterna är osäkra rekommenderas att lägga till 100 EEK på markskattebeloppet. Den överskjutande delen kommer då att hamna på markskattekontot och redovisas som behållning där nästa år.

Skattebesked till avlidna markägare

Den estniska skattemyndigheten får ingen uppgift om att en i Sverige boende markägare har avlidit. För att undvika att skattebeskedet går tillbaka till Estland med "adressaten okänd" bör man meddela till kommunen att en markägare har avlidit. Man skall också ange vem som nu står för fastigheten som "markbrukare" (maakasutaja), och till vilken skattebeskedet i fortsättningen skall skickas.

Information från Västra Kustens Skogsägare

Bo Stenholm

Lägesrapporter

Skogsföreningen har nu drygt 160 medlemmar vilket gör den till den största lokala skogsföreningen i Estland. Våra medlemmar finns främst på Ormsö och i Nuckö kommun, där huvuddelen av verksamheten bedrivs. Föreningens syfte är att hjälpa medlemmarna att sköta sin skog på bästa möjliga sätt. Det är medlemmarna som bestämmer vad som ska göras på deras egna skogsfastigheter, naturligtvis inom ramen för de lagar och regler som gäller i Estland. Efter samråd med medlemmen organiserar och genomför föreningen t.ex. plantering, röjning, gallring, slutavverkning och försäljning av skogsråvara. Vi har även startat en mycket uppskattad rådgivningstjänst. Det innebär att medlemmen kan besöka sin skogsfastighet tillsammans med Toomas Kuinberg, och få professionell hjälp på plats med vad som bör göras på varje fastighet. Föreningen ordnar även kurser för medlemmarna. Den senaste kursen genomfördes på Ormsö i augusti 2005. Det var en tvådagars kurs, med en teoretisk del den första dagen i utbildningscentret (koolituskeskus) samt en praktisk del den andra dagen ute i skogen.

Vi är övertygade om att det lönar sig att vara medlem i Västra Kustens Skogsägare. Genom vår professionella rådgivning kan t.ex. avkastningen på skogsfastigheterna öka kraftigt och därmed värdet på varje enskild fastighet. Det kan röra sig om att plantera rätt typ av skog vid förnyringen, det kan röra sig om att röja och gallra på rätt sätt så att det växer upp kvalitetsskog. När och hur ska man t.ex. gallra? Förstår jag verkligen allt som står i skogsbruksplanen? Föreningen låter t.ex. göra skogsbruksplaner åt medlemmarna. Utan dessa får man i stort sett inte göra någonting i skogen. När och hur ska man göra slutavverkningen och får jag verkligen högsta möjliga pris vid försäljningen av skogsråvaran? Genom att föreningen representerar många skogsägare, och kan erbjuda större volymer, kan vi förhandla oss till bättre priser vid försäljning av skogsråvara jämfört med vad en liten skogsägare kan räkna med. Detsamma gäller också vid plantering, röjning, gallring och slutavverkning, där vi kan pressa priserna mot leverantörerna mer än vad en liten enskild skogsägare kan. Vår förening samarbetar mycket nära med skogsvårdsmyndigheten (Keskkonnateenistus) på Kilti tee 10 i Hapsal och dess chef Koit Latik. Representanter för skogsvårdsmyndigheten, bl.a. Malle Järve, besöker regelbundet Ormsö. Vidare är föreningen ansluten till det privata skogsägarförbundet i Tallinn, som organiserar de lokala skogsföreningarna i Estland.

Toomas håller just nu på att planera verksamheten på Ormsö och kommer att vara regelbundet där för att

bl.a. träffa gamla och nya medlemmar. Föreningen rekommenderar varmt alla intresserade skogsägare att bli medlemmar och ta kontakt med Toomas för att gå igenom vad som bör göras på den egna skogsfastigheten.

Föreningen har nu sitt säte i kommunalhuset i Birakas i Nuckö, där vi har ett kontor. Besöks- och postadressen är

Västra Kustens Skogsägare, Maja 9, Pürksi, Noarootsi, 91 201 Läänemaa

Tfn: +372 533 261 62, fax: +372 472 43 51

E-post: toomas@lrm.ee

Dramatisk prishöjning

Färjebolaget Kihnu Veeteed har plötsligt höjt fraktpriserna mellan Ormsö och fastlandet med ca 100 procent! Det gäller endast nyttofordon längre än 12 meter. Biljettpriserna för vanliga personbilar och personbiljetter är oförändrade mot förut. Detta påverkar skogsföreningens arbete negativt, då frakterna fördyras kraftigt till Rohuküla dit vår skogsråvara normalt fraktas. Skogsägarnas netto av skogsavverkningar blir därmed sämre. Skogsägarna är samtidigt ålagda av den estniska staten att sköta sin skog enligt skogsbruksplanerna, dvs. gallra med jämna mellanrum, slutavverka och plantera. Vi skall också betala ganska betydande markskatter till Ormsö kommun. Dessa markskatter har faktiskt ingen motsvarighet i Sverige. Logiskt sett borde också våra skogs- och jordbruksfastigheter på Ormsö bli mindre värda, eftersom avkastningen sjunker på grund av höjda transportkostnader. Vi borde då också ha rätt att kräva sänkta markskatter, eftersom dessa är kopplade till fastigheternas värde. Länsstyrelsen och Kihnu Veeteed motiverar den våldsamma och plötsliga prishöjningen med att Kihnu Veeteed får för lite statsbidrag. Den tidigare kommunledningen, som bl.a. försökte förhindra det lagliga markåterlämnandet till estlandssvenskarna, stod också bakom beslutet.

Följderna för näringslivet på Ormsö blir naturligtvis allvarliga. Fraktpriserna var ju redan betungande innan prishöjningen. Vem startar verksamhet på Ormsö nu? Eller var det just det som var meningen? Att Ormsö inte skulle utvecklas, utan bara vara ett naturreservat? En lekplats för några byråkrater med försörjningen tryggad av staten. Varför inte protestera direkt till Läänemaas landshövding (maavanem)?

Maavanem

Sulev Vare

Lahe 8, 90 503 Haapsalu

Tfn: +372 472 56 02, +372 506 91 15,

fax: +372 472 56 01

E-post: sulev.vare@lmv.ee

En konflikt mellan estlandssvenska organisationer

Göte Brunberg

En svår konflikt har uppstått i det estlandssvenska lägret. Till det yttre berör den frågan om vilken organisation, Svenska Odlingens Vänner i Sverige (i fortsättningen SOV) eller Svenska Odlingens Vänner i Estland (i fortsättningen SOVE), som representerar estlandssvenskarna. Om man inte snabbt kan komma överens i denna fråga kan den lämna djupa sår bland estlandssvenskarna och även äventyra våra relationer med estniska myndigheter på riks- och lokalplanet.

Det som har utlöst konflikten är den ansökan till Estlands kulturdepartement om återupprättande av den tidigare kulturella autonomi för svenskarna i Estland, som SOVE:s ordförande Uile Kärk-Remes beskriver i artikeln "Estlandssvenskarna som nationell minoritet - Kulturautonomi" i detta Medlemsblad. SOVE har även gett ut en informationskrift om sin verksamhet, som kan studeras på SOV:s hemsida www.estlandssvenskarna.org.

Med anledning av detta har ett privat brev sänts till SOV:s medlemmar, undertecknat av SOV:s ordförande Göran Hoppe, vice ordförande Jörgen Hedman och två tidigare ordföranden, Elmar Nyman och Hugo Mickelin (brevet finns även på SOV:s hemsida). SOV:s förre ordförande Sven Salin var, som han förklarar i sin artikel "Vem tillvaratar estlandssvenskarnas intressen", inte tillfrågad.

Jag ger här som SOV-medlem mina **personliga** kommentarer till brevet under respektive rubrik:

Vem företräder estlandssvenskarna?

Under rubriken citeras utdrag ur vad man kallar SOVE:s programförklaring (som egentligen är den ovan nämnda informationskriften):

I sin nyutgivna programförklaring skriver föreningen: "Vår målsättning är att företräda och tillvarata den svenska minoritetens intressen" ... och vidare: "Vår föresats är att även nu vara den takorganisation, förmedlande och samlande länk, genom vilken kontakt, information och samarbete sker med alla officiella instanser, myndigheter organisationer – föreningar, övriga intressegrupper och alla de personer som är intresserade av (estlands)svenskar, kultur och språk."

Vad som inte framgår av brevet är att det citerade står under rubriken **Svenska Odlingens Vänner i Estland företräder estlandssvenskar och svenskar i Estland**. Om man tar hänsyn till detta får ju citatet ovan en helt ny syftning! Man kan då inte använda det för att, som i brevet, hävda att "Problemen uppstår nu när SOV i Estland gör anspråk på att exklusivt representera alla estlandssvenskar och deras intressen, inte bara de i Estland bosatta". Min tolkning är istället att SOVE har poängterat att man företräder dem som är bosatta i Estland och inga andra.

Vari ligger problemen?

I brevet tas frågan upp vem som skall företräda estlandssvenskarna i Sverige vid tvister med lokala myndigheter i samband med återlämnandet av fast egendom. Man frågar om det är SOV eller SOVE som skall företräda oss. Jag tycker att svaret är ganska enkelt: det är varken SOV eller SOVE utan hembygdsföreningarna. Dessa bildades ju för att ta hand om dessa frågor. Hembygdsföreningarna har under snart 15 år etablerat kontakter med de lokala myndigheterna, som inga andra organisationer genom osmidigt agerande får äventyra. I detta sammanhang tycker jag också att det är olämpligt att det på SOV:s hemsida står att det i föreningens uppdrag ingår att " ... säga ifrån till chauvinistiska estländska tjänstemän". Sådana uttalanden skapar inte ett gott förhandlingsklimat!

En återupprättad kulturautonomi?

I återupprättandet av kulturautonomi ingår att detta enligt estnisk lag är en fråga mellan den estniska staten och de i Estland bosatta svenskarna. Man kan önska att verkligheten vore en annan, men det är en realitet som man inte kan bortse ifrån. Det är bara en i Estland verksam organisation som kan starta den process för erhållande av kulturautonomi, som SOVE nu har gjort. SOV kan inte spela den rollen!

En fråga till alla med rötter i Estlands svenskbygder

Man ställer frågan till SOV:s medlemmar: "Är det er önskan att överlåta hela mandatet att företräda er till den nybildade föreningen SOV i Estland?"

Det är naturligtvis ingen SOV-medlem som svarar Ja på den frågan. SOV skall självklart även i fortsättningen företräda sina medlemmar, både i Sverige och i Estland. På samma sätt kommer SOVE att företräda sina medlemmar.

Hur har brevskrivarna tänkt gå vidare i frågan? Har man för avsikt att försöka stoppa den påbörjade processen i Estland om svenskarnas kulturautonomi? På vilket sätt skulle det i så fall gagna estlandssvenskarna i Sverige? Om syftet med brevet bara är att samla stöd bland medlemmarna för att " ... kontakta de estländska myndigheterna och klargöra situationen för dem och att SOV i Estland ej har mandat att företräda samtliga estlandssvenskar, utan enbart sina medlemmar.", så borde man ha kunnat göra det på ett mindre konfliktskapande sätt.

Jag antar att brevskrivarna har tänkt sig att ta upp ärendet vid SOV:s kommande årsmöte (som en motion?). Förhoppningsvis kommer årsmötet då att fatta ett klokt beslut, som innebär att tvisten biläggs och att organisationerna på de båda sidorna av Östersjön istället samarbetar med varandra.

Estlandssvenskarna som nationell minoritet – Kulturautonomi

Uile Kärk-Remes, ordförande i SOV i Estland

Bakgrund

Redan i Estlands självständighetsförklaring år 1918 fanns inskrivet att de nationella minoriteterna: ryssarna, tyskarna, svenskarna, judarna samt minoriteter med 3 000 personer kunde få kulturautonoma rättigheter. År 1925 antogs en speciell lag om kulturautonomi. Nationella minoriteter kunde grunda självstyrelseorgan, som skulle organisera den egna verksamheten. Hans Pöhl var en av de centrala och kraftfulla företrädarna för estlandssvenskarna och en aktiv förespråkare för kulturell autonomi för svenskarna. Den kulturella autonomi gav bland annat svenskarna möjlighet till egna skolor.

Efter andra världskrigets flykt och överflyttning till Sverige fanns endast cirka 1 500 svenskar i Estland. Många estlandssvenska områden blev stängda sovjetiska gränzoner, de svenska skolorna stängdes, kontakterna med Sverige avbröts. En lång period av tystnad och restriktioner följde.

Först under andra delen av 1980-talet kom en vändning. Nationella anspråk – rätt till eget modersmål – förhoppningar som växte och som i sjungande protester togs upp även av kvarvarande estlandssvenskar.

Den 2 januari 1988 fastställdes riktlinjer och stadgar för en estlandssvensk förening, Samfundet för Estlandssvensk Kultur, SESK, och den 27 februari 1988 antog och godkände de cirka 300 personer som samlats till ett konstituerande möte bildandet av föreningen. Tidningen RONOR blev föreningens språkrör.

Med Estlands självständighet i augusti 1991 förstärktes och återknöts kontakterna mellan de estlandssvenskar som tagit sig till Sverige och de som blivit kvar. Tidigare ägare fick möjlighet att få tillbaka sina gårdar och mark. Resorna tillbaka till Estlands svenskbygder ökade.

Aibolands museum (Rannarootsi Muuseum) grundades och direkt efter det att SESK hade bildats började man samla in estlandssvenska föremål till museet.

Bildandet av Svenska Odlingens Vänner i Estland

Diskussioner fördes i Estland och Sverige om på vilket sätt man i Estland skulle återupprätta Svenska Odlingens Vänner och föra vidare den verksamhet som avbröts år 1940. I samförstånd med SOV i Sverige beslutades att verksamheten skulle återupptas under namnet Svenska Odlingens Vänner i Estland (Rootsi Hariduse Selts). Beslutet stadfästes vid ett

konstituerande möte den 28 juli 2004. Föreningen registrerades i mars 2005.

Majoriteten av föreningens styrelseledamöter och medlemmar har tidigare varit engagerade i SESK. I styrelsen ingår för närvarande Uile Kärk-Remes (ordförande), Maria Gilbert (vice ordförande), Patrik Göransson (vice ordförande), Ants Varblane (sekreterare), Elna Simberg (kassör), Juta Holst, Alar Schönberg och Ivi Tamm.

SOV i Estland arbetar för att estlandssvenskarna skall återupprätta sin position som nationell minoritet i Estland. Vi gör det i förvissningen om att man därmed på bästa sätt kan knyta ihop estlandssvenskar på båda sidor om Östersjön och genom positionen som nationell minoritet ge estlandssvenskarna bättre förutsättningar att föra fram sina ståndpunkter och behov.

Återupprättande av kulturautonomi

Numera betonar man allt oftare de nationella minoriteternas betydelse, etniska – nationella grupper som har långvariga historiska band i de länder där de finns. Enligt lagstiftningen i berörda länder och enligt EUSRådets ramkonvention skall de nationella minoriteterna i särskild utsträckning få stöd för att bevara och upprätthålla sin kultur, sina traditioner och sitt språk. Nationella minoriteter har även ett större inflytande för att tillvarata sina intressen. Sverige har sedan våren 2000 erkänt samer, sverigefinnar, tornedalingar, romer och judar som nationella minoriteter.

Styrelsen för SOV i Estland. Sittande fr.v.: Elna Simberg, Ivi Tamm, Ella-Mercedes Sirel (revisor), Uile Kärk-Remes och Maria Gilbert. Stående: Patrik Göransson och Juta Holst. På fotot saknas Alar Schönberg och Ants Varblane.

Foto: Ingegerd Lindström

När det fria Estland återuppstod återtogs den tidigare lagstiftningen, däribland Lagen om Kulturautonomi. Den bekräftades i sin nuvarande form hösten 1993. Estlandssvenskarna och de övriga tidigare nationella minoriteterna har därvid en gynnad ställning i och med att det inte krävs något minsta antal medlemmar i gruppen. För andra minoritetsgrupper i Estland krävs fortfarande att de har minst 3 000 medlemmar.

Genom att nu åter vara en nationell minoritet har estlandssvenskarna utvidgad rätt att bland annat få stöd för kultur- och språkverksamhet, använda svenska i och för sin verksamhet i den utsträckning som är fastställd i språklagstiftningen.

SOV i Estland är den estlandssvenska organisation som kan inleda detta arbete i enlighet med den lagstiftning som gäller för kulturautonomi. I samarbete med statliga instanser vidtar man de förberedelser som krävs för att välja det Kulturråd, som därefter blir det fristående överordnande organet för estlandssvenskarna som nationell minoritet.

Den 10 januari i år lämnade vi därför in en ansökan till Estlands kulturministerium om att återupprätta kulturautonomi för svenskarna i Estland.

Kulturrådet

Kulturrådet, som väljs av estlandssvenskarna i Estland, är den institution som kan representera, samordna och organisera den verksamhet som man har kommit överens om.

Genom Kulturrådet ges utvidgade möjligheter att samverka mellan estlandssvenska organisationer och personer i Estland och Sverige. Kulturrådet ger även estlandssvenskarna som helhet ett större inflytande gentemot myndigheter och institutioner i Estland.

Enskilda organisationer, som SOV i Estland och SOV i Sverige och hembygdsföreningarna, kan ha stöd av Kulturrådet i sin verksamhet och i sina kontakter med estniska myndigheter på lokal eller nationell nivå.

Valet till Kulturrådet

Proceduren vid valet av medlemmarna i Kulturrådet är strikt reglerad i den estniska lagstiftningen. Den liknar i stort proceduren vid kommunala val. Man organiserar en eller flera valkretsar, i vilka kandidater ställer upp. Det totala antalet kandidater måste vara minst 20.

En förutsättning för valet är att en så kallad minoritetslängd upprättas. Genom att man anmäler sig till denna redovisar man att man är estlandssvensk – känner sig ha samhörighet med gruppen. Varje person avgör själv hur han/hon identifierar sig och om han/hon vill ingå i den estlandssvenska minoritetslängden.

För att man skall kunna anteckna sig i den estlandssvenska minoritetslängden, och därmed kunna delta i valet till Kulturrådet och vara valbar kandidat,

måste man vara estnisk medborgare och vara folkbokförd i Estland.

Vi i SOV i Estland kommer, direkt och i samarbete med föreningarna i Sverige, att informera kring alla steg i denna process och försöka besvara alla de frågor om praktiska detaljer som kommer upp, bland annat om vilka regler som gäller om man som fast boende i Sverige vill folkbokföra sig i Estland.

Genom det samarbete som vi har med SOV i Sverige och hembygdsföreningarna kommer vi att ta vara på alla de möjligheter som ges för att vi tillsammans skall skapa en bred och mångsidig representation i Kulturrådet, något som vi tror är gynnsamt för alla estlandssvenskar.

Björnar i Rickul

Med anledning av notisen i det förra Medlemsbladet om att björnar har observerats i Rickul, har Elmar Blomberg från Höbring Draiers sänt oss denna teckning, där han funderar över det verkliga motivet till besöket.

Träff med Nucköungdomar

Hembygdsföreningen har bjudit över ett antal elever från Nuckö gymnasium och grundskola med gymnasiets rektor Laine Belovas i spetsen till Stockholm.

Är du intresserad av att få information om Nuckö gymnasium och hur estniska ungdomar ser på Estland idag och på sin framtid, kom då till Roslagsgatan 57 lördagen den 6 maj kl. 13.00.

Anmälan till Brita Wiberg, tfn 08-99 32 26, e-post b.wiberg@swipnet.se, senast en vecka i förväg.

Sven G Frejman

Vem tillvaratar estlandssvenskarnas intressen?

Sven Salin, f.d. ordförande i SOV

Kära estlandssvenska vänner på båda sidor om Östersjön!

Det har under den senaste tiden förts en diskussion om olika frågor av stort intresse för alla estlandssvenskar. Det gäller bland annat Aibolands museum, det planerade Estlandssvenskarnas hus i Hapsal, kulturautonomi för estlandssvenskar i Estland och estlandssvenskarnas representation gentemot myndigheter både i Sverige och i Estland. Genom det brev som skickades ut till samtliga medlemmar i Svenska Odlingens Vänner i mitten av februari 2006 har frågan blivit av ett stort allmänt intresse, och det är därför som jag nu tar till orda.

Brevet är undertecknat av Jörgen Hedman, Göran Hoppe, Hugo Mickelin och Elmar Nyman. Både Jörgen Hedman och Göran Hoppe har hävdatt att brevet är ett privat brev för att informera medlemmarna i Estlandssvenskarnas kulturförening om utvecklingen framför allt i Estland. Mot detta talar emellertid att undertecknarna står som ordförande, vice ordförande och tidigare ordförande i SOV. Jag är också tidigare ordförande i SOV men blev aldrig tillfrågad och skulle naturligtvis inte ha skrivit under brevet. Brevet är dessutom utlagt på SOV:s hemsida och reaktioner på brevet ska lämnas till SOV:s expedition. Mottagarna av brevet får därmed intrycket, att detta är ett officiellt brev från SOV som medlemmarna ska reagera på.

Jag har fått en hel del frågor med anledning av brevet, frågor av typen "Vad är det egentligen som händer inom estlandssvenskarna?" och "Vad är det för bråk som pågår?" Jag anser därför att det behövs en del tillrättalägganden och några kompletterande upplysningar. Det är därför som jag skriver denna artikel. Jag skriver som privatperson och har nu inga officiella uppdrag. Jag är visserligen medlem både i Estlandssvenskarnas kulturförening och i Ormsö Hembygdsförening. Jag begränsar mig i denna artikel till frågan vem som ska tillvarata estlandssvenskarnas intressen i olika angelägenheter och kommenterar inte de olika turerna i fråga om Aibolands museum och Estlandssvenskarnas hus.

Lite historik

Bildandet av Svenska Odlingens Vänner (SOV) i Estland 1909 och föreningens uppgifter efter Estlands självständighet 1920 är väl beskrivna och förutsätts vara ganska välkända. När föreningen nybildades i Sverige vid ett konstituerande möte den 29 mars 1945 betonades mycket starkt att det var en förening för estlandssvenskar i Sverige. Föreningens ändamål var enligt stadgarna "att verka som en förbindelseänk mellan estlandssvenskar, att ge dem nödigt stöd med råd och upplysningar i deras strävan att finna rätt plats

i det svenska samhället ... att samla och vårda minnen av den estlandssvenska kulturen".

För att betona föreningens kulturella uppgifter ändrades också föreningens namn senare till "Estlandssvenskarnas kulturförening Svenska Odlingens Vänner". Det är det namn som föreningen fortfarande har enligt stadgarna. På föreningens hemsida välkomnas emellertid medlemmarna till Svenska Odlingens Vänner. Där sägs också att organisationen --- "arbetar för att tillvarata den svenska minoritetens intressen och rättigheter i Estland ---" Enligt min uppfattning ingår detta inte i föreningens uppgifter. För detta krävs en stadgeändring.

När Estland blev självständigt 1991 och möjligheter skapades för estlandssvenskar i Sverige att ansöka om att få tillbaka egendom i Estland, uppkom frågan vem som skulle företråda estlandssvenskarna vid förhandlingarna med myndigheter och kommuner. Vi konstaterade då i SOV:s styrelse att kulturföreningen varken har ekonomisk eller juridisk kompetens att hantera dessa frågor. Vi rekommenderade i stället att det bildades hembygdsföreningar – några fanns redan, t.ex. Runöföreningen – och andra bildades, bl.a. de stora Ormsö Hembygdsförening och Rickul/Nuckö Hembygdsförening, och dessa har alltsedan dess framgångsrikt skött förhandlingarna med kommunerna i Estland. Estlandssvenskarnas kulturförening har alltså inte företrätt medlemmarna gentemot myndigheter och kommuner i Estland när det gäller återlämnande av mark och egendom. Det har hembygdsföreningarna gjort på ett bra sätt. Detta framgår emellertid inte av brevet till medlemmarna i Estlandssvenskarnas kulturförening.

Samfundet för Estlandssvensk Kultur (SESK) bildades i Estland 1988 med vissa specifika uppgifter, bl.a. att skapa ett svenskspråkigt gymnasium, ett estlandssvenskt museum och bygga upp en estlandssvensk folkhögskola. När dessa uppgifter var fullgjorda beslöt Samfundet att avveckla sin verksamhet. Frågan uppkom då vad som skulle komma i stället. Vi diskuterade i styrelsen för Estlandssvenskarnas kulturförening att inbjuda SESK:s medlemmar att bli medlemmar i vår förening i stället eller att bilda en lokal förening i Estland. Ett antal före detta medlemmar i SESK beslöt emellertid att bilda en ny förening i Estland. Vid ett konstituerande möte i Hapsal den 28 juli 2004 bildades Svenska Odlingens Vänner i Estland. Jag deltog i detta möte som ordförande för Estlandssvenskarnas kulturförening, önskade föreningen lycka till och hoppades på ett bra samarbete med vår förening i Sverige.

Även om föreningen med namnet anknyter till den förening som fanns i Estland 1909 – 1940 är det i

praktiken en ny förening, som har till uppgift att företräda och tillvarata den svenska minoritetens intressen i Estland. Såvitt jag förstår har föreningen inte ambitionen att överta de uppgifter som Estlandssvenskarnas kulturförening och hembygdsföreningarna har att företräda de estlandssvenskar som bor i Sverige. Vi bestämmer naturligtvis själva hur vi vill organisera oss och vem som ska tillvarata våra intressen. Den fråga som ställs i brevet till SOV:s medlemmar är därför enligt min uppfattning felaktig. "Är det er önskan att överlåta hela mandatet att företräda er till den nybildade föreningen SOV i Estland?"

Om denna fråga skulle vara relevant, skulle vi naturligtvis alla svara nej. En hel del sådana reaktioner har ju också kommit till vår expedition. Hembygdsföreningarna ska även i fortsättningen tillvarata våra intressen när det gäller mark- och ägandefrågor i Estland, och Estlandssvenskarnas kulturförening har det övergripande ansvaret för våra kulturella frågor. Men när det gäller kulturautonomi för estlandssvenskar och svenskar i Estland måste en förening i Estland tillvarata dessa intressen. Det är därför som SOV i Estland har en viktig uppgift. Vi kan delta i detta arbete genom ett nära samarbete med SOV i Estland.

Kulturautonomi

Uile Kärk-Remes som är ordförande i SOV i Estland, redogör på annan plats för lagen om kulturautonomi och de förutsättningar som gäller för att upprätta ett estlandssvenskt kulturråd i Estland. För att kunna ingå i detta kulturråd och delta i valet måste man vara estnisk medborgare och folkbokförd i Estland. Flertalet av oss estlandssvenskar i Sverige uppfyller inte dessa krav. Det är naturligtvis angeläget att så många som möjligt registrerar sig som estniska medborgare och skaffar sig en estnisk folkbokföringsadress för att därigenom kunna ställa upp som kandidater och delta i valet. På så sätt kan man direkt påverka utformningen av kulturautonomi för estlandssvenskar och svenskar i Estland. För oss andra blir det mer fråga om en indirekt påverkan genom samarbete med SOV i Estland. Föreningen har inbjudit Estlandssvenskarnas kulturförening och hembygdsföreningarna till ett sådant samarbete. Jag tycker det är självklart att vi ska bilda en arbetsgrupp för alla estlandssvenskar på båda sidor om Östersjön.

Av brevet till SOV:s medlemmar får man intrycket att styrelsen för Estlandssvenskarnas kulturförening var ovetande om den skrivelse som SOV i Estland ställde till myndigheterna i Estland om kulturautonomi för den estlandssvenska och svenska minoriteten i Estland. Så är emellertid inte fallet. Vid ett möte på Svenska ambassaden i Tallinn den 9 januari i år diskuterades bl.a. denna fråga. I mötet deltog representanter för samtliga hembygdsföreningar och Estlandssvenskarnas kulturförenings ordförande Göran Hoppe och styrelserepresentanten Lars Rönnberg liksom repre-

sentanter för en rad myndigheter och organisationer i Estland. Uile Kärk-Remes redovisade de planer som SOV i Estland hade att ansöka om att få bilda ett estlandssvenskt kulturråd i Estland för att tillvarata den svenska minoritetens intressen. Mötet beslutade att ge henne i uppdrag att gå vidare med dessa ansträngningar och skicka in en ansökan, vilket också skedde några dagar senare.

Estlandssvenskarnas kulturförenings uppgifter

När man läser den senaste ledaren i Kustbon och "Ordföranden har ordet" på SOV:s hemsida får man intrycket att Estlandssvenskarnas kulturförening vill ta över de uppgifter som hembygdsföreningarna och SOV i Estland har. Där står nämligen: "Vi kan inte längre överlåta alla frågor som gäller förhållandena i Estland till hembygdsföreningarna eller vad som finns av föreningsliv i Estland." Detta är naturligtvis fullt möjligt att göra, men för det krävs det enligt min mening en ändring av stadgarna för Estlandssvenskarnas kulturförening, och det kan bara årsmötet besluta om. Nu existerar hembygdsföreningarna och SOV i Estland med demokratiskt valda styrelser och med sina specifika uppgifter. Många minns säkert att jag under min tid som ordförande arbetade för att få till stånd en paraplyorganisation, ett "Estlandssvenskarnas riksförbund", men tiden ansågs inte då mogen.

Jag anser därför att vår kulturförening ska fortsätta att arbeta enligt stadgarna och gärna intensifiera samarbetet med hembygdsföreningarna och SOV i Estland, som har inbjudit till ett sådant samarbete. Genom detta samarbete kan vi också få inflytande över den svenska kulturautonomi i Estland, även om vi inte är estniska medborgare eller folkbokförda i Estland. Vår kulturförening och våra hembygdsföreningar kan alltså fortfarande tillvarata våra intressen. När det gäller förhandlingar med Kulturministeriet och myndigheterna för minoritetsfrågor i Estland angående kulturautonomi för estlandssvenskar och svenskar i Estland bör vi enligt min uppfattning låta oss företräddas av SOV i Estland.

Rekommendationer

Mot bakgrund av ovanstående resonemang skulle jag vilja ge styrelserna och medlemmarna i Estlandssvenskarnas kulturförening och hembygdsföreningarna följande råd:

1. Om Du är intresserad av att aktivt delta i arbetet med kulturautonomi för estlandssvenskar och svenskar i Estland bör Du registrera Dig som estnisk medborgare och bli folkbokförd i Estland.
2. Hela styrelsen för Estlandssvenskarnas kulturförening SOV bör ta ställning till de synpunkter och förslag som framförs i brevet till medlemmarna och på föreningens hemsida, så att medlemmarna vet vad som gäller.

3. Eventuella förslag till förändringar av föreningens uppgifter bör presenteras vid föreningens årsmöte i form av förslag till stadgeändringar.
4. För den fortsatta diskussionen av kulturautonomi för estlandssvenskar och svenskar i Estland och de i Sverige bosatta estlandssvenskarnas inflytande bör ett samarbetsråd bildas mellan SOV i Estland, Estlandssvenskarnas kulturförening i Sverige och hembygdsföreningarna.
5. En fortsatt diskussion av dessa frågor bör ske både i Kustbon och i hembygdsföreningarnas medlemstidningar och vid respektive förenings årsmöten.

Vid mötet på den svenska ambassaden i Tallinn den 9 januari beslutades att ett nytt möte skulle äga rum den 3 april för en uppföljning av de beslut som då togs bl.a. om kulturautonomi och om estlandssvenskarnas representation. Jag hoppas att vi estlandssvenskar vid det mötet kan uppvisa en gemensam uppfattning och ett fortsatt samarbete om de frågor som för oss alla är så väsentliga. Det gäller vår legitimitet som estlandssvenskar med en gemensam historia och kultur och med gemensamma intressen.

Nyheter från Aibolands museum

Anu Raagmaa

Vintertiden i Aibolands Museum har varit ganska lugn. Det har gett oss mycket tid att tänka på nya utställningar. I år har vi tänkt byta ut Rickulutställningen på andra våningen. Där planerar jag och Sonja Parkkamäki (museets finlandssvenska praktikant) en utställning om "flitiga händer". Där har vi tänkt presentera olika hantverksstilar och visa museets samling. Hantverk passar också bra bredvid Ormsörummet.

Flyktutställningen nere har vi också tänkt byta ut. Där planerar Jorma att ordna en utställning om skutan Hoppet som berättar om skutans historia förr och nu. Sten Westerholm kommer att hjälpa till med material.

Om sommarens aktiviteter kommer vi att berätta i nästa Medlemsblad.

Vi gjorde statistik över antalet museibesök förra året precis som tidigare. Det blev lite över 3 800 personer. Antalet hade minskat om vi jämför med året innan. Den största delen av besökarna var svenskar – till och med fler än från Estland!

Efter jul fram till trettondag jul hade Torsdagsdamerna så kallat vinterlov. Efter det har de igen varit flitiga att arbeta och dricka kaffe med oss i museet på torsdagarna. I början av februari ordnade svenska ambassaden en Sverigedag på Vabaduse väljak (*Frilhetstorget*) i Tallinn. Dit gjorde vi en utflykt för att presentera museet – även Damerna var med.

Välkommen till museet!

SOV:s kalendarium våren 2006

8 april kl. 13.00	SOV:s årsmöte. Plats: Restaurang Matkalaset, Klarabergsviadukten 63 i Stockholm. Sedvanliga årsmötesförhandlingar. Underhållning m.m.
14 maj kl. 11.00	"Kvinnokraft i Estlands svenskbygder". Kristina Malmgren berättar över temat "Om kvinnor och knyppling i estlandssvenska bygder" och Ingeborg Pöhl Andersen talar om de estlandssvenska kvinnodräkterna. Plats: Roslagsgatan 57, Stockholm. Pris 50 kronor. Lättare förtäring ingår. Anmälan senast en vecka i förväg till Ulla-Stina Rundgren på SOV:s expedition, tfn 08-612 75 99, eller e-post till info@estlandssvenskarna.org

Sadama 31/32, HAPSAL
Tfn/fax: +372 473 7165
GSM +372 508 8697
www.aiboland.ee

Sommarens utställningar:

- Utställning om flitiga händer.
- Skutan Hoppet.
- Utställning över estlandssvenskarnas historia.
- Ormsörummet – "Torsdagstanternas" handarbetskammare.
- Aibotapeten – Estlandssvenskarnas historia skildras på en 20 m lång bonad.

Öppettider från 1 september till 30 april: onsdag-söndag kl. 11.00-16.00; 1 maj till 31 augusti: onsdag-söndag kl. 10.00-18.00.

Inträde: 20 EEK (studerande 10 EEK). Guidning 100 EEK (Obs! Bokas på förhand)

För 35 (15) EEK kan köpas "En biljett med tre upplevelser", som dessutom gäller till Läns-museet (Läänemaa muuseum) och Järnvägsmuseet (Raudteemuuseum).

Färjetrafiken till Estland 2006 Stockholm - Tallinn

M/S Regina Baltica avgår från Stockholms Frihamn. Ojämna datum: januari och april. Jämna datum: februari och mars.

M/S Romantika avgår från Stockholms Frihamn. Den kommer under våren att ersätta M/S Regina Baltica. För närmare information, se Tallinks hemsida.

M/S Victoria avgår från Stockholms Frihamn. Ojämna datum: februari, mars, juni, juli, september och oktober. Jämna datum: januari, april, maj, augusti, november och december.

Tidtabell (lokal tid)

Stockholm 17.30 - Mariehamn 00.55
Mariehamn 01.05 - Tallinn 11.00
Tallinn 17.30 - Mariehamn 04.50
Mariehamn 05.00 - Stockholm 10.30

Kapellskär - Paldiski

M/S Vana Tallinn avgår varje dag från Kapellskär.

Tidtabell (lokal tid)

Kapellskär 21.00 - Paldiski 08.00
Paldiski 10.00 - Kapellskär 19.15

Biljettbeställning (för medlemsrabatt):
Tfn 08-666 60 08, fax 08-666 60 52
Bokningskoden "Guest ID" skall anges.
E-post booking@tallink.se
Webbplats www.tallink.se

Markägare i Estland!

Behöver Du hjälp med frågor gällande fastighetsärenden, översättningar eller andra ärenden ställer vi gärna upp.

Kontakta oss för närmare information!

Katrin Schönberg
Jus Suecanum OÜ

Tfn/fax: +372 47 37339, mobil: +372 55 24842
E-post: katrin.schonberg@mail.ee
Hemsida (från april): www.jussuecanum.ee
Adress: Endla 2B-16, 90504 Haapsalu, Estland

Medlemmar i Rickul/Nuckö Hembygdsförening får 15 % rabatt!

Välkommen till Roosta semesterby i det Estniska landskapet Läänemaa vid Östersjön!

Här finns 32 stugor med ett, två eller tre sovrum. Rökfria rum. Ett hus även med bastu.

Platser för husvagn med framdragen el.

I huvudbyggnaden ligger ett nytt fritidscentrum med restaurang, bar, konferensrum, bowlingbanor, bastu, bubbelpool och vilrum.

Du kan spela biljard, tennis och minigolf, jogga, cykla, vindsurfa, hyra roddbåt och åka på utflykter, t.ex. till Hapsal eller Odensholm.

20% rabatt för medlemmar i Rickul/Nuckö Hembygdsförening!

Tfn +372 47 97 230, 97 238, fax 97 245
E-post roosta@roosta.ee
Webbplats <http://www.roosta.ee>

Prästn e vargskall

Samlade dikter av Mats Ekman

Teckningar av Elmar Blomberg samt noter till vissa sånger.

Här finns alla Mats Ekmans dikter samlade i en enda bok med översättning till rikssvenska. I sin diktning beskriver han livet i svenskbygderna i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet.

Beställning sker till Ingegerd Lindström på tfn 016-14 41 41 eller e-post recreo@telia.com.

Priset är 130 kr plus porto.

Allt överskott av boken går till något ändamål i Rickul till minne av Mats Ekman.